

Predikatie over Romeinen 4:25a, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 26 april 1950 te Den Haag

Gezongen: Psalm 68:10.

Gelezen: Romeinen 4.

Aan deze predikatie ging vooraf de bediening van de Heilige Doop.

Gezongen: Psalm 105:1, 2 en 3.

Laat ons, mijn zeer geachte toehoorders, ons terugtrekken, en de aandacht van ons hart geven aan de blijde boodschap, aan het Evangelie van Jezus Christus. Wij vragen graag uw aandacht voor het laatste vers van het u voorgelezen Romeinen 4, althans voor het eerste gedeelte daarvan. Wij vinden hier deze woorden:

‘Welke overgeleverd is om onze zonden.’

‘Welke.’ De Heere Jezus Christus, de rechtvaardige en waarachtige mens, de waarachtige God en het eeuwige Leven, God en mens in één Persoon. Dit artikel, toehoorders, moet in uw geloofsbelijdenis niet worden gemist. Als iemand niet gelooft dat God mens geworden is en tegelijkertijd God is gebleven, dan staat hij buiten het christendom.

‘Welke overgeleverd is.’ In de Schrift wordt gesproken van meer dan één overlevering. Judas heeft de Heere Jezus aan Zijn vijanden overgeleverd, omdat hij de bestraffingen die in de waarheid gevonden worden, niet kon verdragen. Het Sanhedrin heeft de Heere Jezus overgeleverd aan Pilatus, omdat de leden van dit lichaam ten gevolge van de invloed van de Heere Jezus Christus niet konden zijn die zij voorgaven te zijn. Pilatus heeft Hem overgeleverd aan de krijgsknechten. Niet dat dit was naar de zin van Pilatus. Had het aan hem gelegen, hij zou de Heere Jezus zonder enige twijfel hebben vrijgesproken. Maar hij heeft Hem overgeleverd omdat hij er niet alles voor over kon hebben. Eindelijk, God heeft de Heere Jezus overgeleverd omdat Zijn raad zo was. Al de genoemde overleveringen van de Heere Jezus zouden niet plaats hebben gehad wanneer het niet besloten was geweest in Gods eeuwige raad dat de

Christus lijden zou en sterven en daarna wederom opstaan. Wat een oneindig geluk is het dat het zo is! Want, toehoorders, waarheen zou ik en waarheen zouden wij allen gaan, als niet waarachtig was wat onze tekst zegt: *‘Welke overgeleverd is om onze zonden’?*

‘Om onze zonden.’ Zonde is overtreding, overtreding van de Wet der tien geboden. Wie zich hieraan schuldig maakt, komt onder het oordeel Gods. ‘Want’, zo vinden we in Galaten 3 vers 10, ‘er is geschreven: Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet, om dat te doen.’

Als iemand zondigt, dan mist hij. Hij mist in het zoeken van God en van Zijn eer, hij mist in het behartigen van zijn behoudenis, hij mist in de waarachtige belangstelling voor het heil van zijn naaste. Hij mist, want hij gaat in tegen een door God gestelde orde.

Wij hebben zonden. Wij hebben gezondigd in Adam, ons stam- en verbondshoofd, wij hebben gezondigd in onze eigen persoon. Wij hebben vele zonden. Zij kunnen niet geteld worden. Zij zijn meer dan het zand dat aan de oever der zee is. Een ademtucht is een zonde. Wij zondigen met gedachten, woorden en werken, de ganse dag door. Wij zondigen door doen en door laten. Wij zondigen met onze ogen, oren, handen en voeten. Wij zondigen als kind, als jongeling en jonge dochter, als vader en moeder, als man en vrouw. Wij zondigen in ons werk, wij zondigen altijd. Wij zijn zondig! En nu kunnen noch willen wij anders doen dan zondigen. Wie zou zulk een leven niet haten?

‘Om onze zonden.’ Adam wierp de schuld op zijn vrouw, Eva op de slang. Het helpt niet. Het helpt niet omdat het niet waar is. Er zijn vele mensen die de vorst der duisternis de schuld geven. Dezen vergeten dat het reeds een zonde is dat de vorst der duisternis invloed op ons kan uitoefenen en invloed op ons uitoefent. Ik en u, ieder mens is de aansprakelijke persoon. En voordat men het tijdelijke met het eeuwige verwisselt, moet men in aanraking geweest zijn met God en uit Zijn mond hebben ontvangen de woorden van vergeving en van vernieuwing.

‘Welke overgeleverd is om onze zonden.’ Christus is overgeleverd, maar niet om Zijn zonden. Hij had geen zonden. ‘Want Dien’, zo schrijft de apostel, ‘Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem’ (2 Kor. 5:21). Hij was er Zich van bewust dat Hij geen zonde had. ‘Wie van u overtuigt

mij van zonde?’ (Joh. 8:46). Anderen hebben het ook gezegd. ‘Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed’ (Matth. 27:4), dat was de kreet van Judas. Pilatus, Zijn rechter, heeft tot vijf malen toe gezegd dat zijn gevangene niet schuldig was. De hoofdman over honderd die in de kruisiging betrokken was, heeft het ook al moeten uitroepen: ‘Waarlijk, deze Mens was rechtvaardig’ (Luk. 23:47). En de schare, Golgotha verlatende, sloeg zich op de borst, erkennende dat er een gerechtelijke moord begaan was.

Christus is overgeleverd om onze zonden. Wij zijn schuldig en de Heere Jezus is het Zoenoffer. Het Zoenoffer voor allen, voor alle mensen, hoofd voor hoofd? Neen! De algemene verzoening is een ongerijmdheid, een leer die niet bestaat, die door de mensen uitgevonden is uit kracht van hun vijandschap tegen God. Voor de uitverkorenen heeft Christus geleden en is Hij opgestaan. De aanbidding van het Evangelie is algemeen, maar de toe-eigening van het Evangelie is niet algemeen. Hoe komt dat? Waarom wordt het de een gegeven om het Evangelie te omhelzen en de ander toegelaten om het te verwerpen? Het antwoord is: omdat het God behaagt alzo te doen geschieden.

Maar er zijn er die recht op het Evangelie hebben, en op de genade Gods geopenbaard in het Evangelie, en dat zijn de zondaren, de mensen die zondig zijn en niets anders hebben dan zonde. Wanneer een mens zondig is en niets anders heeft dan zonde, dan verstaat hij het Evangelie. Dit blijkt onder meer uit de bekende woorden die gij allen dikwijls hebt gehoord: ‘Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben’ (1 Tim. 1:15). En: ‘Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering’ (Matth. 9:13).

Wanneer u dus vraagt of denkt: ‘Hoe komt het toch, dat ik, ofschoon ik er nu al zovele jaren over denk, mee bezig ben, toch nog altijd mijzelf moet zien als een mens die buiten Christus en zonder God is?’, dan is dit het antwoord: Gij zijt nooit een mens geweest die niet anders had dan zonde! Maar niet zodra zijt gij dit, zijt gij een zondig mens met niet anders dan zonde, of het Evangelie van Jezus Christus gaat voor u open, en de steen van de vrijspraak (Openb. 2:17) wordt u in de schoot geworpen, gij wordt een nieuw mens in Jezus Christus.

Toehoorders, zoek van deze dingen een degelijke historische kennis te

verkrijgen. Gij moet ze weten. Niet zo spoedig denken dat u ze weet. Er moet veel over gedacht worden. En dan moet u niet rusten voordat gij naast een historische kennis er ook een bevindelijke kennis van hebt. Een bevindelijke kennis, dat is een kennis door ervaring. De christelijke religie moet ervaren worden. Het verstand bereikt haar niet. Om haar te verstaan moet ons geschonken zijn te werken – luister! – met ons verstand, met onze wil en met de diepste bewegingen van ons hart. Wie zo werkt, heeft het begrepen met het dadelijk begrijpen van de Heilige Geest.

Onderzoek u dan of u de zaken verstaat. En vraag u af of gij door de Wet uzelf hebt leren kennen, uzelf, uw zonde, uw val (want ook onze val in Adam moet ónze zonde en ónze schuld worden); of u uw machteloosheid hebt leren kennen, zag dat gij niet in staat waart om ook maar één penning van uw grote schuld af te doen. Ik zei u zo-even hoe groot de betekenis is van de zelfkennis. Nooit gelukt het een mens in Jezus Christus en door Hem rust te vinden, voordat hij voor God geworden is wat hij is. Er is een drang, een streven in ons leven om de werkelijkheid voorbij te gaan. En nu bestaat juist in het in aanraking gebracht worden met de werkelijkheid ons waarachtig heil voor de tijd en voor de eeuwigheid. Daarom is het dat een uitnemend boekje bijna begint met de vraag: ‘Waaruit kent gij uw ellende?’ Waarop dan ten antwoord wordt gegeven: ‘Uit de Wet Gods’ (Heid. Cat., vr. en antw. 3).

Vraag in de tweede plaats of het Evangelie u geopenbaard is. Misschien denkt u weleens omdat u mij zo menigmaal deze zaak hoort noemen: ‘Wat zou er toch feitelijk bedoeld worden met openbaring van het Evangelie?’ Er wordt mee bedoeld het onderwijs van de Heilige Geest diep in het hart. Wij hebben het onderwijs door het Woord. Dat heeft de gehele wereld. Wie de Bijbel bezit, bezit ook dit onderwijs. Maar behalve dit onderwijs, het onderwijs van het Woord alleen, is er een door de Geest én het Woord. En wanneer ons deze onderwijzing geschonken wordt, dan zien wij in en door middel van het Woord de zaken. Wij horen of lezen niet meer alleen het Woord, maar wij zien in het Woord de zaken waar het over gaat: Christus, Zijn Persoon, Zijn werk, Zijn naturen en ambten, Zijn staten en Zijn zegeningen, Zijn Godheid, Zijn Geest. Waar dit onderwijs is, daar aanschouwt men God, en tegelijkertijd ziet men zichzelf. Men ziet dan God zoals Hij is, ofschoon men niet alles van Hem ziet, en men ziet zichzelf ook zoals men is. En

nu weet u dat de Heere Jezus gezegd heeft: ‘Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt.’

Vraag in de derde plaats of deze openbaring het is die u gebracht heeft tot het geloof. Heel veel mensen geloven, maar zij weten niet wat de oorsprong, wat de werking en wat de vrucht van het geloof is. Zie, als men deze dingen nu niet verstaat, dan is dit een bewijs dat men het geloof niet heeft. Vraag wat u doet, wanneer uw consciëntie u beschuldigt. Want als iemand die het geloof niet bezit, buiten Jezus Christus is en leeft, de beschuldiging in zijn consciëntie heeft, dan voelt hij wel dat het niet in orde met hem is.

Want de consciëntie is een merkwaardige zaak, zij staat aan de zijde Gods en zij beschuldigt ons bij de geringste overtreding. Als nu een mens het geloof niet bezit, dan tracht hij onder invloed van de beschuldiging van zijn consciëntie, zoals de Schrift het uitdrukt, een nieuwe lap op een oud kleed te zetten; hij probeert het beter te maken. Als een mens genade bezit, dan wendt hij zich onder de invloed van de beschuldiging van zijn consciëntie niet tot de Wet, maar tot het Evangelie. Ik zeg u dit, maar het kost de allerhoogste inspanning om zo te handelen. En het zou volstrekt onmogelijk zijn om zo te doen, wanneer het door de Heilige Geest niet geschonken werd.

Een vierde kenmerk noem ik u nog. Wat stelt u hoger: een wereld en daarin voorspoed, welgesteldheid, aangenaamheid, weinig druk, óf de verlossing voor eeuwig van uw zonden? Als u genade hebt, dan weet u dat uw keuze het laatste is: verlost, voor eeuwig verlost te mogen zijn van uzelf en van wat uit u voortkomt. ‘Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods? Ik dank God door Jezus Christus, onzen Heere’ (Rom. 7:24, 25).

Kent u deze dingen? Beantwoord door de genade de liefde Gods. Paulus schrijft: ‘Want de liefde van Christus dringt ons, als die dit oordelen, dat indien Eén voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En Hij is voor allen gestorven, opdat degenen die leven, niet meer zichzelf zouden leven, maar Dien Die voor hen gestorven en opgewekt is’ (2 Kor. 5:14, 15).

Aanvaard in des Heeren kracht uw roeping in deze wereld, welke deze ook zijn moge. En geloof dat Hij, Die het beloofd heeft en Die u roept,

getrouw is. Belijd de waarheid, en sta de wereld toe dat zij u uw goederen ontnemt, dat zij ligende alle kwaad tegen u spreekt, dat zij u van uw leven berooft. Maar sta haar niet toe dat zij de waarheid, het Evangelie, van u afneemt. Wees een getuige van de waarheid. Zij is het waard, zij is het oneindig vele malen waard! En volg de Heere door het bezaaide en door het onbezaaide. Zie op de gerechtigheid van Jezus Christus, Die voor het aangezicht des Vaders is. Rust in de barmhartigheid Gods.

Amen.

Gebod:

Wil ons gedenken, Heere, en het woord dat werd gesproken, genadiglijk zegenen. Vergeef het zondige dat er in was, en wil het gebruiken om Uw Naam te verheerlijken, en Uw waarheid, hoe gesmaad, belastend en verworpen ook, luister bij te zetten. Zij is bestemd om te zegevieren. Eenmaal zal dat niet van een enkele, maar van allen worden gezien, want 'alle oog zal Hem zien, ook degenen die Hem doorstoken hebben; en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven'.

Doe ons de dingen diep overdenken, er ons hartelijk in en over verheugen. Als zij gemist worden, laat dan het gemis gevoeld worden, en laat niet toe dat men dan toch rusten zou, maar wek op en spoor aan om het gemis vervuld te krijgen. Hier is het nu nog de gelegenheid voor. 'Zoekt den HEERE terwijl Hij te vinden is', wordt ons toegeroepen. Er komt voor ieder een ogenblik waarin het zal beslist zijn voor eeuwig. Laat ook de ouders die hun kinderen lieten dopen, deze dingen én in betrekking tot henzelf én in betrekking tot hun kinderen gedachtig zijn.

Amen.

Gezongen: Psalm 40:4.

Predikatie over Romeinen 4:25b, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 7 juni 1950 te Den Haag

Gezongen: Psalm 65:1 en 2.

Gelezen: Romeinen 4.

Aan deze predikatie ging vooraf de bediening van de Heilige Doop.

Gezongen: Lofzang van Simeon; Psalm 40:4.

Misschien herinnert u zich, mijn zeer geachte toehoorders, dat wij aan het eind van de maand april gesproken hebben over het 25e vers van Romeinen 4. Wij stonden toen echter alleen stil bij het eerste gedeelte. Vanavond zou ik graag met u willen nadenken over het tweede gedeelte. Daar staat:

‘...en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.’

In zijn geheel luidt de tekst: *‘Welke overgeleverd is om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.’*

De Heere Jezus is overgeleverd: door Judas aan het Sanhedrin, omdat hij de bestraffing der waarheid niet kon verdragen; door het Sanhedrin aan de landvoogd, omdat dit lichaam de invloed vreesde van de Heere Jezus; door Pilatus aan de krijgsknechten, omdat hij de volksgunst meende niet te kunnen missen; door God, omdat zo de raad Gods lag. Wanneer de raad Gods anders was geweest, dan zouden én Judas én het Sanhedrin én Pilatus niets hebben kunnen ondernemen. Maar, ‘God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende’ (2 Kor. 5:19). Vreselijk, nietwaar, wanneer men, in de wereld gekomen, bestemd is om een rol te vervullen als die van Judas, het Sanhedrin, Pilatus!

Toen de Heere Jezus gestorven was aan het vloekhout, heeft men Hem begraven. Jozef van Arimathea had een nieuw graf, en met de hulp van Nicodemus is toen de Heere Jezus in dit graf gelegd. Deze mensen waren hiertoe geroepen geweest. Wat een verschil! In de harten van de eerstgenoemden: haat, en in die van de daarna aangewezenen: liefde. Maar weet

wel dat de grond van dit onderscheid niet in deze mensen lag, maar alleen in het welbehagen Gods. Hierom zingt de Kerk van Jezus Christus: 'Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen' (Ps. 89:8 ber.).

De Heere Jezus is toen verder smadelijk behandeld, ofschoon Hij gestorven was, want de vijanden konden niet rusten. Het is waarachtig wat wij in Jesaja 57 vers 20 en 21 lezen: 'De goddelozen zijn als een voortgedreven zee, want die kan niet rusten, en haar wateren werpen slijk en modder op. De goddelozen, zegt mijn God, hebben geen vrede.' Toen de Heere Jezus begraven was, waren zij nog niet tot rust gekomen. Zij vreesden dat er iets zou gebeuren waardoor hun onderneming nog zou moeten mislukken. Zij verzegelden het graf en stelden een wacht. Maar dit heeft niet geholpen, want de Heere Jezus kon van de dood niet gehouden worden. Ten eerste omdat Hij zonder zonde was, en wij weten dat de dood de bezoldiging der zonde is (Rom. 6:23). En in de tweede plaats omdat Hij het werk dat God Hem opgelegd had en dat door Hem aanvaard was in de onbegonnen eeuwigheid, had volbracht; aan het kruis hebben wij Hem horen uitroepen: 'Het is volbracht' (Joh. 19:30). In de derde plaats omdat de Goddelijke natuur met het lichaam, dat in het graf lag van Jozef van Arimathea, en de ziel, die in de hemel was opgenomen, verenigd was gebleven: ten derden dage is de Heere Jezus Christus opgewekt, dat wil zeggen: toen zijn lichaam en ziel met elkander herenigd.

'...en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.' De Heere Jezus was niet overgeleverd om *Zijn* zonden. Hij had geen zonden. Als God was Hij heilig en Hij was dit ook als mens. Hij was Zich ook bewust dat Hij zonder zonde was: 'Wie van u overtuigt Mij van zonde?' (Joh. 8:46). De mensen wisten het ook. Herhaaldelijk heeft de landvoogd het getuigd. De hoofdman heeft hetzelfde gedaan. Daarom schrijft de apostel Paulus in 2 Korinthe 5 vers 21: 'Want Dien Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem.' Wij hadden zonden, en de Heere Jezus had Zich gesteld in onze plaats, en was het Zoenoffer geworden voor onze zonden. Zo is dan ook Zijn verrijzenis uit het graf geweest om onzentwil, zoals de apostel Paulus hier schrijft: '*...en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.*'

'Onze.' Wie bedoelt hier de apostel? Zichzelf, de gemeente te Rome, alle gelovigen. Het zijn de gelovigen, de mensen aan wie geschonken werd 'het geloof naar de werking der sterkte Zijner macht, die Hij

gewrocht heeft in Christus, als Hij Hem uit de doden heeft opgewekt' (Ef. 1:19, 20), de mensen die van de Heere Jezus en van al wat door Zijn lijden en sterven is verworven, gebruik maken. Het is er zó mee gesteld: De Persoon, het werk en de weldaden van de Heere Jezus worden door middel van de prediking de mensen voorgelegd en aangeboden. Wie deze aanbieding omhelst met zijn hart, die is gezegend en zal gezegend blijven. Psalm 72 vers 17: 'En zij zullen in Hem gezegend worden.'

'Om onze rechtvaardigmaking.' De rechtvaardigmaking is de eerste weldaad van de verrijzenis van de Heere Jezus Christus uit het graf. Luister naar de vraag van onze catechismus in de 17e afdeling: 'Wat nut ons de opstanding van Christus? Ten eerste heeft Hij door Zijn opstanding de dood overwonnen, opdat Hij ons de gerechtigheid, die Hij door Zijn dood ons verworven had, kon deelachtig maken.' De gerechtigheid die de Heere Jezus Christus, God en mens, gezegend tot in alle eeuwigheid, heeft verworven door Zijn lijden en sterven, is de gerechtigheid die voor God geldt. Geen andere, maar deze is onze rechtvaardigmaking voor een heilig, rechtvaardig en barmhartig God. God heeft in de kruisiging van de Heere Jezus gestraft de zonde, niet de zonde van Zijn Zoon – nog eens, Deze had geen zonde – maar de zonde van de wereld. In de opwekking van de Heere Jezus heeft nu ook God gerechtvaardigd allen wier zonden Hij in het lijden en sterven van Zijn Zoon had gestraft. Uit de verrijzenis van de Heere Jezus Christus volgt nu bij hem die gelooft, deze redenering: 'Gegeven, dat God Christus, Zijn Zoon, in Wie Hij de zonde gestraft heeft, heeft opgewekt, dus gerechtvaardigd van de zonde, zo volgt, dat ik die door het geloof een deel van Christus ben, ook ben gerechtvaardigd. Dit is wat de apostel hier leert: *'Welke overgeleverd is om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.'*

Wat ik u, mijn zeer geachte toehoorders, in korte woorden heb gezegd, is de inhoud van het Evangelie van de Heere Jezus Christus. Waar het Woord komt en geloofd wordt, daar zijn deze zaken aanwezig. Gij moet er naar staan om goede kennis van deze dingen te hebben. Hiertoe is nodig, niet alleen dat u ze leest en hoort prediken, maar ook dat gij ze overdenkt en gedurig overdenkt, dat gij altijd weer deze dingen in uw gedachten hebt. Maar dan is verder onmisbaar dat u het ook in uw hart hebt. De apostel Paulus zegt dat men belijdt met de mond en gelooft met het hart (Rom. 10:9). Want dit Evangelie wordt waar het geloof is, overge-

drukt in het hart. Zonder deze overdrukking in het hart is geen zekerheid, geen beslistheid, geen troost. Wanneer het Woord en de Heilige Geest er getuigenis van afleggen dat deze zaken in u worden gevonden, dan is het uw roeping ze te belijden, uit te spreken wat Gods Geest in uw hart heeft gezegd. Wanneer u in aanraking zijt met iemand die over de dingen van het Koninkrijk Gods spreekt, dan een van tweeën: u spreekt hem tegen óf u toont zich verheugd dat over de lippen van uw naaste komen de woorden die u hoorde zeggen in dat of dat ogenblik van uw leven. Er wordt immers gesproken over het samensmelten van de harten? Het is: ‘Eén Heere, één geloof, één doop, één God en Vader van allen’ (Ef. 4:5, 6).

U moet een getuige zijn van deze dingen! En nu moeten ze zó van u worden gekend, dat u niet ophoudt ervan te getuigen. Wanneer uw ganse familie, uw vrouw of kinderen, wanneer de ganse wereld uw belijdenis tegenspreekt – niet ophouden! Ten eerste omdat uw belijdenis waarachtig is. Ten tweede omdat u ervan overtuigd zijt dat, tenzij men gelooft wat u belijdt, men voor eeuwig verloren is. Ten derde omdat er voor een volk geen groter zegen te bedenken is dan in zijn midden te hebben enige mensen die weten wat God is. U kent het woord van de Heere Jezus: ‘Die Mij belijden zal voor de mensen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is. Maar zo wie Mij verloochend zal hebben voor de mensen, dien zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader, Die in de hemelen is’ (Matth. 10:32, 33). Christus zal tot u zeggen wanneer gij de waarheid verloochent: ‘Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur’ (Matth. 7:23, 25:41).

Volg de Heere! Gij zult hiertoe in staat zijn als u waarlijk de Heere hebt leren kennen, want het is zoals in de negende Psalm gevonden wordt: ‘Die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen’ (vs. 11). Volgen! Het is niet de vraag of men u iets ontnemen dan of men u iets geven zal. Want waarlijk, men kan u niets ontnemen en men kan u ook niets geven, als God het verhindert. En wie het verliest om Christus’ wil, wat het dan ook moge wezen, die vindt het, heeft het al gevonden, omdat in Christus beloften zijn voor het tijdelijke en voor het eeuwige leven beide. Steun daarbij niet op uzelf. ‘Vertrouw op den HEERE met uw ganse hart, en steun op uw verstand niet’ (Spr. 3:5). Steun op God. En dan moogt gij gedurig onderzoeken of dit bij u zo is, of waarlijk God in Christus bij u is de Grondsteen en de Hoeksteen. Want of u volharden zult, hangt af

van deze vraag. En u weet dat er staat: 'Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden' (Matth. 24:13).

Wanneer u uzelf hebt leren kennen, uw verloren staat in Adam en uw machteloosheid, wanneer u de Heere Jezus Christus en een drie-enig God en Vader is geopenbaard, wanneer gij bedroefd zijt geworden naar God om de zonde, wanneer gij u verenigd hebt met de Heere Jezus Christus, zó dat Hij in u is en gij in Hem zijt, wanneer gij u in de Zoon met de Vader hebt laten verzoenen, wanneer het uw wens is om achter de Heere aan te komen, uw begeerte om van de Heere gebruik te maken, van Zijn profetisch, van Zijn priesterlijk en van Zijn koninklijk ambt, wanneer gij met de bruid met uw hart zegt: 'Al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten enenmale verachten' (Hoogl. 8:7), dan bezit gij de genade waarvan in Romeinen 4 vers 25 gesproken wordt.

Is dit zo, nog eens, kleef dan de Heere aan. Laat u in enige afzakking door het Woord en de Geest opwekken, beken uw ongerechtigheid en kruip naar het kruis. Zijt gij waarlijk in het bezit van de genade, dan is u bekend dat ook maar een indruk van de grootheid en goedheid Gods u onmiddellijk doet zeggen: 'Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde' (Ps. 73:25). En dan wil ik hiermee niet zeggen dat uw staat in enig opzicht zou afhangen van zulke indrukken. Uw staat hangt af niet van u, maar van de Persoon en het werk van de Heere Jezus Christus; in Hem ligt uw staat vast voor alle eeuwigheid!

Wanneer u de dingen mist, dan zijn er kostelijke middelen. Ik behoef ze u niet te noemen, gij kent ze allen: de Schrift, de formulieren, de belijdenissen, en dan zijn er nog enige goede boeken, waarvan ik u de auteurs niet behoef te laten horen; maar dit wil ik u wel zeggen, dat gij bij de keuze van uw lectuur verstandig doet, wanneer u teruggaat tot de 17e en de 16e eeuw. Zonder u af met wat u leest, het zou kunnen zijn dat God u in het gemis bracht. Dit gaat vooraf: het gezicht en het gevoel, het ondragelijk gevoel van het gemis, de erkenning van de noodzakelijkheid van met God verzoend te worden. En dat zou dan kunnen worden onderhouden, en u niet meer loslaten voordat gij waarlijk leerde geloven, zodat gij in staat zoudt worden gesteld om enig bevindelijk verslag te geven van uw verzoening met God en van uw vernieuwing naar het beeld Gods door de Heilige Geest.

Amen.

Gebed:

Gij hebt ons dit ogenblik nog willen schenken, Heere. Wij mochten nog met elkander nadenken over dingen die van het allerhoogste belang zijn. De wereld valt hier weg. Eén ding is nodig, en dat ene ding is (Gij hebt het ons door de apostel Paulus duidelijk geleerd): gevonden te worden in U, met Uw gerechtigheid bekleed en met Uw Heilige Geest versierd. Vergeef ons het zondige in ons prediken. En gebruik wat er is gezegd om ons te bearbeiten. Welke arbeid het meest nuttig voor ons zou zijn, dat is U bekend. Maar, Heere, 'laat ons niet hulp'loos varen'. Dat zou wezen een teken van Uw ongenoegen. Bestrijd ons, kom ons tegen, totdat wij óf voor het eerst óf bij vernieuwing leren zeggen met de dichter:

Ik heb bedaard mijn wegen nagegaan;
Mijn voet gekeerd tot Uw getuigenissen,
En mij gehaast die paden in te slaan,
Waarin mijn ziel zich nimmer kan vergissen.

Wil ons begeven noch verlaten. Breng ons waar wij zijn moeten. Denk aan onze zieken. Er zijn er die ziek zijn naar het lichaam, er zijn er ook die ziek zijn naar de geest. Eén is er die voor een gewichtige operatie staat. Help haar er door, en geef haar en ook andere zieken het nut van de onderdrukking.

Amen.

Gezongen: Lofzang van Zacharias: 5

Voor elk die in het duister dwaalt,
Verstrekt deez' zon een helder licht,
Dat hem in schâuw des doods bestraalt,
Op 't vredepad zijn voeten richt.

Catechisatie over de goede werken, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 8 januari 1947 te Den Haag

Gezongen: Psalm 89:1, 2 en 3.

De vraag ‘Wat zijn goede werken?’ wordt, zoals u allen wel bekend is, ook gevonden in onze Heidelbergse Catechismus. Er is altijd een aanleiding geweest tot het doen van zo’n vraag. Die aanleiding is er ook geweest in betrekking tot het onderwerp waarover wij al hebben gesproken.* Want wij weten dat de Roomse Kerk spreekt over de goede werken. Zij schrijft zelfs aan de goede werken een verdienend, ja een zaligheid verdienend karakter toe. Maar hoe is het nu met deze goede werken? Hieronder verstaat de Roomse Kerk het doen van aalmoezen en bedevaarten en andere dingen te onderhouden; in het klooster te gaan en zich af te zonderen van de wereld, een ongehuwde staat te verkiezen, dikwijls in de kerk te komen, enzovoort. Deze dingen zijn naar de opvatting van de Roomse Kerk goede werken.

Nu komt de catechismus en ook ons vragenboekje** met de nuchtere vraag: ‘*Wat zijn goede werken?*’

Ik dacht vanmiddag, toen ik deze dingen overdacht: Wat heeft men, wanneer men aan de zijde van de waarheid staat, men de waarheid belijdt en de waarheid ook *in* ons gevonden wordt, wat heeft men dan toch een vrijmoedigheid. Want het is toch geen kleinigheid om telkens maar te komen met vragen als deze. Want elk mens weet toch dat wanneer hij zelf de vraag stelt, hij in de eerste plaats zedelijk verplicht is om de vraag ook zelf te kunnen beantwoorden. En dat konden deze mensen nu allen doen. Zij deden de vraag en waren zich bewust dat zij het goede antwoord er ook zelf op hadden. Dit geeft te kennen de kracht van de waarheid. Zij die uit de waarheid zijn (Joh. 18:37), weten het. In de grond weten zij alle dingen. Dat is naar het woord van Johannes: ‘Doch gij hebt de zalving van den Heilige, en gij weet alle dingen. En de zalving die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en gij hebt niet van node dat iemand u lere; maar gelijk dezelve zalving u leert van alle din-

* De eerdere catechisaties over de goede werken zijn niet beschikbaar.

** Abraham Hellenbroek (1658-1731), Voorbeeld der Goddelijke waarheden.

gen, zo is zij ook waarachtig en is geen leugen; en gelijk zij u geleerd heeft, zo zult gij in Hem blijven' (1 Joh. 2:20, 27). Zij weten het door de Heilige Geest. Zij hebben het gehoord, en zij horen het nog door de Heilige Geest. En dan hebben zij de belofte. 'Hij laat, in tijd van nood, hen niet verlegen' (Ps. 37:20 ber.). De Heilige Geest neemt het uit de volheid van Christus, en geeft het hun, zodat zij in tijd van nood niet verlegen zijn. Een begenadigd mens, een kind van God verontschuldigt zich nooit met te zeggen: 'Ik ben maar een eenvoudig mens.' Dat in de tweede plaats, dat doet hij nooit, hij is niet laf. Hij weet dat de waarheid het waardig is om er voor op te komen, de waarheid te belijden en mede te delen. En in de derde plaats heeft hij van het ogenblik af dat hem de waarheid werd geopenbaard, het vertrouwen dat wanneer hij de waarheid nodig heeft, de Heere hem in de waarheid leiden zal.

Vandaar dat die mensen zo'n boekje hebben opgesteld, Hellenbroek, en degenen die de catechismus hebben geschreven. Vandaar dat deze mensen zo'n vrijmoedigheid hadden. Zij waren, zoals Petrus zegt, altijd bereid tot verantwoording aan een iegelijk die rekenschap afeist van de hoop die in hen was (1 Petr. 3:15). Zo staan zij, de opstellers van de Heidelbergse Catechismus, tegenover het machtig lichaam van de Roomse Kerk, en zij zeggen tegen de Roomse Kerk: 'Dit is het, en jullie weten het niet.' Dit is de stand die ieder begenadigd mens en wie met de ootmoedigheid bekleed is, inneemt.

Maar nu zijn er ook nog andere mensen. Deze mensen zeggen: 'Je kunt in dit leven zover komen dat je geen zonde meer hebt.' Dat zijn de zogenaamde perfectionisten of volmaaktheidsdrijvers. Met de vraag te doen: 'Wat zijn goede werken?', stelt Hellenbroek zich tegenover deze personen. Er zijn vele mensen geweest, ze zijn er nog, die zeggen: 'Men kan zover komen dat men volmaakt is.' U zult zeggen: 'Dwaasheid.' Het is nog maar een paar dagen geleden dat iemand bij mij een geschrift in de bus stopte; er worden dikwijls op godsdienstig terrein allerhande geschriften in de bus gedaan. Nu, dat deed iemand, en werkelijk, daar vond ik dat iemand schreef dat wie niet geloofde dat men tot de volmaaktheid komen kon in dit leven, het twijfelachtig was of dit een goed christen kon zijn. Nog eens, u zult zeggen: 'Dwaasheid!' Maar het wordt dan toch maar gezegd, en men vindt, zo mal kun je niet spreken, altijd mensen die het geloven. De lichtgelovigheid van de mensen is zo groot!

Maar dat men tot de volmaaktheid *niet* komen kan, dat spreekt vanzelf; dat is toch duidelijk genoeg, dat kan niet. Neen, de Bijbel zegt dat dit niet kan, en de apostel Paulus jaagde ernaar, of hij het ook grijpen mocht, waartoe hij van Christus Jezus ook gegrepen was (Filipp. 3:12). En in Romeinen 7 zegt hij toch ook duidelijk dat hij tot de volmaaktheid niet komen kon, omdat er een wet in zijn leden was, die strijd voerde tegen de wet van zijn gemoed, en die hem gevangen nam onder de wet der zonde, die in zijn leden was (vs. 23).

‘Ja,’ zijn er dan weer mensen die zeggen, ‘dominee, nu vergist u zich toch zeker, want u gelooft toch niet dat de apostel Paulus toen hij dit schreef, bekeerd was?’ Ja, daar vraagt u weer wat! Ik herinner mij eens iets gelezen te hebben van Spurgeon. Spurgeon was een Engels prediker, die zeer veel mensen trok. Zijn werken trekken mij niet aan. Ik heb geprobeerd zijn werken te lezen, maar dat lukte mij niet. En verder wil ik van de man afblijven; ik vertel u alleen wat ik van hem gelezen heb. Hij komt op een plaats en gaat naar de kerk op een zondag, maar er woedde een sneeuwstorm. En dat werd zó erg dat hij niet verder kon. Dat heb ik zelf ook eens gehad. Ik moest ergens gaan preken, en toen woedde er ook een sneeuwstorm zodat ik niet verder kon, en ik moest op een vreemde plaats de dag doorbrengen. Spurgeon bevond zich dan ook in een sneeuwstorm, en op het moment dat hij niet verder kon, hoort hij een gezang. Hij gaat een zijstraatje in en vindt een bijeenkomst waar enige mensen bij elkaar zijn en waar een eenvoudige man het woord voerde. Dat woord van die man is het middel van zijn verandering of bekering. Vroeger zei men wel: ‘God kan met een kromme stok een rechte slag doen!’ Het Opperwezen heeft dit waarschijnlijk bij Spurgeon gedaan. Later zegt Spurgeon dat hij grote begeerte had om die man nog eens te horen. Hij gaat er heen en komt onder de prediking in datzelfde zaaltje en dezelfde man spreekt daar weer. Hij sprak over Romeinen 7 en deze spreker zegt: ‘Toen was Paulus nog niet bekeerd.’ Spurgeon stond op en ging heen en verliet die zaal, met het voornemen om er nooit meer terug te keren.

Dus geen volmaaktheid in dit leven. Ja, maar veronderstel dat iemand zegt – men staat soms verbaasd over wat mensen zeggen – maar veronderstel dat men iemand ontmoet die zegt: ‘Ik ben ook volmaakt’, dan zou je denken dat zo iemand krankzinnig en uit een gesticht ontvlucht is. Want het tegenovergestelde is het geval. Zo werkt de genade niet, de

genade werkt ontledigend. Hoe meer genade iemand heeft, des te groter stumperd wordt hij. Als je aan een begenadigd mens vraagt: 'Wat ben je voor iemand?', dan zou hij zeggen: 'Als je dat kon zien, dan zou je geen ogenblik bij mij blijven! Maar het is de goedheid Gods dat ik hier nog ben. Ik zal je wel vertellen wat ik ben: Ik ben een dief, ik ben een vloeker, ik heb mij schuldig gemaakt aan hoererie, aan ontucht, ik ben een hoogmoedig mens, een farizeeër, een antinomiaan, ik ben al wat lelijk is, al wat mij verdoemelijk maakt en mij verwerpelijk doet zijn. En heb ik de daad niet bedreven, dan komt mij daar geen dank voor toe, maar het Opperwezen heeft mij teruggehouden van de daad. Ik kan eigenlijk helemaal niet zeggen wat ik ben, ik ben slecht, door en door slecht. In geen enkel opzicht ben ik te vertrouwen. Ik ben zo geboren; niet dat dit mij verontschuldigt, het verontschuldigt mij niet. Ik ben zo geboren' – zal verder zo'n begenadigd mens zeggen – 'met al die zaden en kiemen van boosheid en arglistigheid en verwerpelijkheid ben ik geboren. Maar ik ben een gevallen mens; ik ben beter, ik ben goed geweest, ik ben heel goed geweest, maar ik ben gevallen. Moedwillig en vrijwillig heb ik mijzelf verdorven, en God en de zaligheid eraan gegeven. Zo'n mens ben ik!'

Als hij dat verteld heeft, zal een begenadigd mens verder gaan en zeggen: 'Nochtans ben ik rechtvaardig. Rechtvaardig naar de meest strikte, naar de Goddelijke eis; naar de meest strikte eis, naar de strengste Wet, die mij rechtvaardigt overeenkomstig de Wet van God. Ik ben ook heilig. Ik ben volkomen heilig, ja, ik ben volmaakt. Maar niet zoals de perfectonisten drijven, maar volmaakt in Christus Jezus, niet in mijzelf, maar in Christus.' Dat is de belijdenis van een kind van God.

Als u een kind van God bent, dan ziet u de dingen zó; u kunt ze nooit anders zien. Als u een begenadigd mens bent, zult u misschien geprobeerd hebben om ze anders te zien, maar dat kunt u niet. Dat zijn de ogen die u geschonken zijn in de wedergeboorte. Zo zijn de dingen en zo zult u de dingen zien als u een begenadigd mens bent. Nu weet ik wel, u kunt de vraag doen: 'Is zo'n mens die begenadigd is, altijd zo zeker van de dingen?' Als deze vraag gedaan wordt in oprechtheid, en men is in staat om haar te beantwoorden, dan moet men náást zo iemand gaan zitten en met het meeste geduld deze vraag beantwoorden. Maar wanneer deze vraag wordt gedaan, niet uit oprechtheid, maar om te beschuldigen – want meestal zegt men: 'Nou, nou, je staat aardig hoog

bij jezelf.' En zo moet iemand spreken die de dingen niet verstaat. Maar wat het laatste betreft, de begenadigde mens heeft een andere ervaring, hij heeft de ervaring van het riet dat heen en weer bewogen wordt; dat is zijn ervaring. Het riet wordt als beeld gebruikt in de Schrift. Je kent allen het riet, je ziet het groeien en het is voortdurend in beweging. Soms is de beweging diep buigend, maar dan neemt het riet zijn vorige stand weer in, want dat riet zit in de aarde vast. Zo is het ook met een begenadigd mens, voortdurend op en neer. Maar er is een wortel in een begenadigd mens. Toen hij het geloof ontving, sloeg hij wortelen uit; dat werd hem toen gegeven: hij sloeg een wortel uit in Christus. Dat is een merkwaardige gewaarwording, nietwaar? Nu wordt de kracht van Christus in zijn zwakheid volbracht (2 Kor. 12:9). En nu zingt hij: 'Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht' (Ps. 89:8 ber.).

En wat die andere vraag betreft, of men altijd zo zeker is – kunt u die vraag zelf niet beantwoorden? Nu mag u uw verstand in het geheel niet laten spreken, niets van uzelf. Gij moet helemaal niet aan het woord komen, maar plaats u eens voor uzelf. Als u een begenadigd mens bent en als het u geschonken wordt, zult u bevinden – dikwijls zonder dat u het weet, zonder dat u het zelf weet – dat u verzekerd bent. En dan beschouwt u uzelf als een wedergeboren mens, en dan, voor zover u uzelf beschouwt als een wedergeboren mens, bent u geheel verzekerd. Daar kan nooit iets tussenkomen, al zou het verschrikkelijkste met u gebeuren, daar zou niets tussen kunnen komen.

Zo beschouwt u uzelf wedergeboren, maar gehéél wedergeboren bent u niet, omdat gij nog vlees en bloed omdraagt. De wedergeboorte gaat door tot in de eeuwigheid. Maar zonder enige verzekerdheid bent u niet! Zo liggen de dingen, dat is de gereformeerde leer van de verzekering des geloofs.

Dat is een lastige leer, want als je van plan bent vrienden te houden of om een kerk te vergaderen, of om die bijeen te houden, is die leer veel te gevaarlijk. Want je komt al je vrienden te verliezen en je loopt bovendien het risico dat je een massa vijanden krijgt. En je kerk kan ook verlopen, en daar sta je dan, als je dominee van een kerk bent, want je moet toch ook eten?

Maar als je uit de waarheid bent, dan kun je niet anders spreken. En tegenover de ontzettende tegenstand en tegenspraak die de waarheid

heeft en ondervindt, heb ik weleens een ogenblik gehad waarin ik anders probeerde te spreken, doch ik kon niet. Ik kon dat niet doen, ik zou het ook nooit kunnen doen! Dit is de taal die je krijgt te spreken vanaf het ogenblik van de wedergeboorte, want de Heere zegt: 'Gewisselijk, dan zal Ik tot de volken een reine spraak wenden' (Zef. 3:9). Dat is de tale Kanaäns, dat kan nooit meer anders worden.

Nu moet u niet zeggen: 'Er zijn toch wel mensen die bekeerd zijn en toch anders spreken.' Daar heeft u niets mee te maken. U moet u steil afvragen wat God u geleerd heeft. En als u meent dat het Opperwezen u dit geleerd heeft, zult u het met mij eens zijn dat het waardig is alles er voor te geven, ook de vrienden! Gij zult het met mij eens zijn dat de waarheid het waardig is om er alleen mee te staan.

En dit is ook de aanleiding geweest van de vraag: 'Wat zijn goede werken?' En nu weten wij dat de opstellers van de catechismus en de schrijver van ons vragenboekje niet in gebreke zijn gebleven met deze vraag te beantwoorden. Zij hebben kort en duidelijk geantwoord; zij hebben gezegd: Goede werken zijn die werken die een goede oorsprong hebben en een goede regel en een goed doel. Dat kunnen jullie nu allemaal onthouden.

Drie kenmerken worden genoemd: een goede oorsprong, een goede regel, een goed doel. Het is alles met de Schrift te bevestigen. Een goede oorsprong, dat is God. Misschien kun je daar zelf een tekst bij geven; dat is niet moeilijk. 'Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven; want het is God Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen' (Filipp. 2:12, 13). Als er geen andere teksten waren, had je daar al genoeg aan. Een goede regel kun je ook wel bewijzen. Ieder kind kan de tekst opzeggen: 'Tot de Wet en tot de Getuigenis; zo zij niet spreken naar dit Woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben' (Jes. 8:20). En nu het laatste, een goed doel: 'Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter ere Gods' (1 Kor. 10:31). Nu heb je het al bewezen. Over acht dagen hopen wij over deze dingen nog wat te mogen zeggen.

Gezongen: Psalm 27:2 en 3.

Uit een preek van Calvijn over Job 14 vers 5

‘Dewijl zijn dagen bestemd zijn, het getal zijner maanden bij U is; en Gij zijn bepalingen gemaakt hebt, die hij niet overgaan zal.’

Wij moeten goed overdenken wat in Job 14 vers 5 gezegd wordt, namelijk dat het leven van de mens door God bepaald is, dat Hij het getal van onze maanden in Zijn hand gesteld heeft, dat Hij er een orde in gesteld heeft die niet overschreden kan worden.

Maar daaruit hebben wij een grote vertroosting te verkrijgen, namelijk dat ons leven in Gods hand is. De mensen zijn zó bang, dat zij geen vinger durven verroeren, alleen maar bevend. Zij menen dat hun dit of dat kan overkomen. De oorzaak hiervan is dat zij niet weten dat God hen onder Zijn hoede heeft, dat het in Zijn macht is hen uit dit leven weg te trekken, zoals Hij er hen in gebracht heeft. Want als wij hiervan wél overtuigd waren, dan is het zeker dat wij onze loop zouden volbrengen en dat wij niet zó gekweld zouden worden als wij nu zijn. Des te meer moeten wij dus dit onderricht op prijs stellen dat in deze tekst voorkomt, namelijk dat onze dagen door God bepaald zijn.

Maar het is waar dat wij hier het juiste midden moeten houden. Want hoewel wij er van verzekerd moeten zijn dat ons leven in de hand van God is, moeten wij niet vermetel zijn om ons onbezonnen in enig gevaar te werpen. Wij moeten verstandig wandelen, zoals God ons beveelt. Er zullen fantasten zijn die, als zij horen dat de dagen van de mens geteld zijn en dat wij ons leven niet verkorten en niet verlengen kunnen, omdat het in de hand van God is en aan Zijn wil onderworpen, terstond zullen zeggen: Welnu, als ik ga doen alles wat mij in het hoofd zal opkomen, dan maakt het niet uit. En de losbandigen, die zelfs hier onder ons zijn, zullen wanneer zij met God willen spotten, ook nog van deze leer misbruik maken. Moge het God behagen dat dit geen algemeen gebruik wordt, maar het komt al te veel voor. Daar hebt ge dus die verachters van God, voor wie deze leer aanleiding is om te zeggen dat wij onze ogen wel dicht kunnen doen, en door vuur en water heengaan, omdat God onze dagen heeft vastgesteld. Zeker, maar met dat doel spreekt de Schrift er niet van.

De Schrift zegt dat God, Die ons in deze wereld gesteld heeft, weet hoe Hij ons hier moet houden, omdat wij in Zijn hand zijn. Zij zegt tevens dat wij van hier zullen moeten vertrekken zodra het Hem zal behagen, zoals er ook van gesproken wordt in de 90e Psalm (vers 3). En waarom wordt ons dat gezegd? Omdat wij er uit leren ons in de hand des Heeren over te geven.

‘Welnu Heere, omdat het zó is dat Gij over ons beschikt zoals het U behaagt, schenk ons alleen de genade dat wij leven en sterven naar Uw welbehagen. Dat wij niet begeren langer te leven dan het U zal behagen, en dat ons leven ons ook niet te lang toeschijnt wanneer Gij er ons in wilt houden; en dat wij intussen U dienen om de tijd die Gij ons gegeven hebt goed te besteden, gelet ook daarop, dat het zo kort is. En bovendien: Heere, omdat Gij ons leven in Uw hand houdt, en dat Gij toch niet wilt dat wij weten wanneer het einde is (dat is voorbehouden aan Uw beleid), geef ons de genade om te wandelen in vreze en zorgvuldigheid. Gij hebt ons de middelen gegeven om dit vergankelijke leven in stand te houden, Gij hebt ons eten en drinken gegeven, geef ons de genade dat wij er met alle zelfbeheersing een matig gebruik van maken. En verder, Gij hebt ons geneesmiddelen gegeven: wanneer wij ziek zijn wilt Gij niet dat ons iets ontbreekt. Geef ons de genade dat wij niet vragen om in dit kwetsbare leven te blijven, anders dan om U te dienen en te eren. Zó, Heere, zullen wij overal gaan waar Gij ons beveelt, zoals gezegd wordt in de 91e Psalm vers 11, dat God Zijn engelen zal bevelen om ons te bewaren, zodat wij niet struikelen, en geen verkeerde stappen doen.’

Wanneer wij dus zullen blijven op de weg die Hij ons toont, dan zullen wij bewaard worden door Hem en Zijn engelen. Maar wanneer dat gedaan is, moeten wij ook een goede en heilige onverschrokkenheid ontvangen, wanneer God wil dat wij in enig gevaar komen te verkeren. En als wij ons willen verontschuldigen om God niet te dienen en geen belijdenis van ons geloof te doen, omdat dat niet zonder gevaar voor ons leven is? Zal God zo’n nietszeggende verontschuldiging aannemen? Zeker niet. En waarom niet? Hij heeft ons leven in Zijn hand. Laten wij vertrouwen op Hem, dat Hij het bewaren zal, zoals Hij goed en trouw is; als Hij wil dat wij het doorstaan, zal dat niet buiten Zijn wil zijn, en dan zal Hij ons kracht en sterkte geven.